

ГЛАСНИК ЕТНОГРАФСКОГ ИНСТИТУТА САНУ LXII (1)
BULLETIN OF THE INSTITUTE OF ETHNOGRAPHY SASA LXII (1)

UDC 39(05)

ISSN 0350-0861

INSTITUTE OF ETHNOGRAPHY SASA

BULLETIN
OF THE INSTITUTE OF ETHNOGRAPHY
LXII
No. 1

Editor in chief

Dragana Radojičić

Editor of the Topic

Jadranka Đorđević Crnobrnja

International editorial board

Radost Ivanova, Elephterios Alexakis, Jana Pospíšilová, Karl Kaser, Gabriela Kiliánová,
Milica Bakić-Hayden, Ingrid Slavec-Gradišnik, Marina Martynova, Fernando Diego Del
Vecchio, Kjell Magnusson, Tatiana Podolinska, Peter Finke

Editorial board

Gojko Subotić, Sofija Miloradović, Jelena Čvorović, Srđan Radović, Aleksandra
Pavićević, Lada Stevanović, Ildiko Erdei, Jelena Jovanović

The reviewers

Vojislav Stanovčić, Aleksandar Loma, Kosta Nikolić, Petko Hristov, Ivana Bašić, Bojan
Žikić, Mirko Blagojević, Ivan Đorđević, Mladena Prelić, Aleksandar Krel, Gordana
Blagojević, Ljiljana Gavrilović, Aleksandar Gančev, Vesna Marjanović, Miroslava
Lukić Krstanović, Ivica Todorović, Sanja Zlatanović, Duško Petrović,
Biljana Sikimić, Marta Stojić Mitrović

Secretary

Marija Đokić

Accepted for publication by the reference of academician Vojislav Stanovčić, at meeting
of the Department of Social Sciences SASA May 27th 2014

BELGRADE 2014

ЕТНОГРАФСКИ ИНСТИТУТ САНУ

ГЛАСНИК
ЕТНОГРАФСКОГ ИНСТИТУТА
LXII
свеска 1

Главни и одговорни уредник
Драгана Радојичић

Уредник Темата
Јадранка Ђорђевић Црнобрња

Међународни уређивачки одбор
Радост Иванова, Елефтериос Алексакис, Јана Поспишилова, Карл Касер, Габриела Килианова, Милица Бакић-Хејден, Ингрид Славец-Градишник, Марина Мартинова, Фернандо Диего Дел Векио, Шел Магнусон, Татиана Подолинска, Петер Финке

Уређивачки одбор
Гојко Суботић, Софија Милорадовић, Јелена Чворовић, Срђан Радовић, Александра Павићевић, Лада Стевановић, Илдико Ердеи, Јелена Јовановић

Рецензентски тим
Војислав Становчић, Александар Лома, Коста Николић, Петко Христов, Ивана Башић, Бојан Жикић, Мирко Благојевић, Иван Ђорђевић, Младена Прелић, Александар Крел, Гордана Благојевић, Љиљана Гавриловић, Александар Ганчев, Весна Марјановић, Мирослава Лукић Крстановић, Ивица Тодоровић, Сања Златановић, Душко Петровић, Биљана Сикимић, Марта Стојић Митровић

Секретар уредништва
Марија Ђокић

Примљено на седници Одељења друштвених наука САНУ одржаној 27. маја 2014. године, на основу реферата академика Војислава Становчића

БЕОГРАД 2014.

Издавач:
ЕТНОГРАФСКИ ИНСТИТУТ САНУ
Кнез Михаилова 36/IV, Београд, тел. 011–2636–804
eisanu@ei.sanu.ac.rs
www.etno-institut.co.rs

Рецензент
академик Војислав Становчић

Лектор
Софија Милорадовић

Превод
Соња Жакула
аутори текстова

*Дизајн корица и
техничка припрема*
Атеље, Београд

Штампа
Академска издања, Београд

Тираж
500 примерака

Штампање публикације финансирано је из средстава
Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије

Часопис Гласник Етнографског института САНУ индексиран је у:
DOAJ (Directory of Open Access Journals); SCIndexs (Српски цитатни индекс); Ulrich's
Periodicals Directory.

The Bulletin of Institute of Ethnography SASA is indexed in: DOAJ (Directory of Open
Access Journals); SCIndexs (Srpski citatni indeks); Ulrich's Periodicals Directory.

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

39(05)

Гласник Етнографског института = Bulletin of the Institute of Ethnography /
главни и одговорни уредник Драгана Радојичић. – Књ. 1, бр 1/2 (1952) – Београд
: Етнографски институт САНУ (Кнез Михаилова 36/IV), 1952 – (Београд :
Академска издања). – 24 cm

Полугодишње

ISSN 0350-0861 = Гласник Етнографског института САНУ

ISSN 2334-8529 = Glasnik Etnografskog Instituta SANU (Online)

COBISS. SR-ID 15882242

Садржај Contents

Тема броја – Истраживање миграција Topic of the Issue – Migration Research

Јадранка Ђорђевић Црнобрња, <i>Ко, где, како и зашто – аспекти савремених миграција</i>	11
Jadranka Đorđević Crnobrnja, <i>Who, Where, How and Why – Aspects of Contemporary Migrations</i>	13
Билјана Сикимић, <i>Света путовања: Летница на Косову</i>	15
Biljana Sikimić, <i>Sacred Journeys: Letnica in Kosovo</i>	32
Petko Hristov, <i>Multidimensional Identity among the Youth Bulgarians in Diaspora (Case Study of Odessa, Ukraine)</i>	33
Петко Христов, <i>Мултидимензионални идентитет младих Бугара у дијаспори (студија случаја у Одеси, Украјина)</i>	48
Patrizia Riso, Caterina Mazzilli, <i>The Integration of the Asylum Seekers and the State of Permanent Emergency of Immigrants in Calabria</i>	49
Патриција Рисо, Катерина Мацили, <i>Интеграција азиланата и трајно ванредно стање у којем се налазе имигранти у Калабрију</i>	65
Marta Stojić Mitrović, <i>Presenting as a Problem, Acting as an Opportunity: Four Cases of Socio-Political Conflicts Taking the Presence of Migrants as a Focal Object in Serbia</i>	67
Марта Стојић Митровић, <i>Приказати као проблем, искористити као добру прилику: четири примера социо-политичких конфликта у чијем је фокусу присуство миграната у Србији</i>	83

Varia

Marina Simić, <i>On the Border with Culture: or who are the 'Green' Natives?</i>	87
Марина Симић, <i>На граници са културом. Које су то 'зелене' нативне групе?</i>	99
Гордана Ђерић, <i>Културна интимност и исхрана: један интервју и расправа</i>	101
Gordana Đerić, <i>Cultural Intimacy and Nutrition: an Interview and Discussion</i>	112
Јернеј Млекуж, <i>Како је Словенија добила антибурек систем. Прилог историји семантичке продукције бурека</i>	113
Jernej Mlekuž, <i>How Slovenia Got the Anti-Burek System. The History of the Burek and its Semantic Production.</i>	129
Ивана Башић, <i>Тело духовно – концепт (Словенске) душе (II)</i>	131
Ivana Bašić, <i>The Spiritual Body – Concept of the (Slavic) Soul (II)</i>	146

Петрија Јовичић, <i>Од 'жене са дететом' до 'странкиње' – феминистички пројекат Надежде Петровић</i>	147
Petrija Jovičić, <i>From 'Woman with Child' to 'Stranger' – the Feminist Project of Nadežda Petrović</i>	160
Соња Жакула, <i>Животињско тело, насиље и морална паника: случај керуше Миле</i>	163
Sonja Žakula, <i>The Animal Body, Violence and Moral Panic: the Case of Mila the Dog</i>	179
Иван Ђорђевић, <i>Како је 'народна игра' освојила свет. Кратка друштвено-економска историја фудбала у Европи и Србији</i>	181
Ivan Đorđević, <i>How the 'People's Game' Conquered the World. A short Socio-Economic History of Football in Europe and Serbia</i>	197
Милан Томашевић, <i>Значење разарања. Одређење и контекстуализација филма катастрофе</i>	199
Milan Tomašević, <i>The Meaning of Destruction – Definition and Contextualization of Disaster Movies</i>	214
Михаило Смиљанић, <i>Издаваштво монографских публикација Српске православне цркве у периоду од 1990. до 1995. године – теме и поруке</i>	215
Mihailo Smiljanić, <i>Monographs Published by the Serbian Orthodox Church from 1990 to 1995 – Themes and Messages</i>	226
Милеса Стефановић-Бановић, Бранислав Пантовић, <i>Настава југословенских учитеља у Аргентини 1939–1944.</i>	227
Milesa Stefanović-Banović, Branislav Pantović, <i>Yugoslav Teachers in Argentina 1939–1944</i>	244
Ивица Тодоровић, Анђелка Вучетић-Драговић, Анђелко Марић, <i>Непосредни резултати нових мултидисциплинарних етногенетских истраживања Срба и становништва Србије (на примеру Александровачке жупе)</i>	245
Ivica Todorović, Anđelka Vučetić-Dragović, Anđelko Marić, <i>Direct Results of Recent Multidisciplinary Ethno-Genetic Research of the Serbs and the Serbian Population (in Aleksandrovac District)</i>	260
Јадранка Ђорђевић Црнобрња, <i>'Општа места сећања' у оквиру личног сећања – на примеру свадбе у Гори</i>	261
Jadranka Đorđević Crnobrnja, <i>'Commonplaces of memory' in personal memories – the example of weddings in Gora</i>	274
Милина Ивановић Баришић, <i>Празнична сећања у Србији од средине 20. века до данас</i>	275
Milina Ivanović Barišić, <i>Remembering Holidays in Serbia, from the Mid-20th Century until Today</i>	287

Бранко Ђупурдија, <i>Историјски и друштвени темељи првог Дрежничког прела</i>	289
Branko Ćupurđija, <i>The Historical and Social Foundations of the First Drežnica Gathering</i>	300

Научна критика и полемика
Discussion and Polemics

Tea Škokić, <i>Socijalizam na klupi. Jugoslavensko društvo očima nove postjugoslavenske humanistike</i>	303
Ђурђина Шијаковић, <i>Свијет се смањује, изучавање историје се шири.</i> Trond Berg Eriksen, <i>Šta je istorija ideja?</i>	306
Милош Луковић, Никола Ф. Павковић, <i>Студије и огледи из правне етнологије.</i>	310

Хроника
Chronicle

Ненад Вујадиновић, Станислав Станковић, Међународни научни скуп <i>О идентитету</i> , ЦАНУ	314
Упутство за припрему рада за штампање у Гласнику Етнографског института САНУ	319
Instructions for Publication in the Bulletin of the Institute of Ethnography SASA	324в

Тема броја: Истраживање миграција
Topic of the Issue: Migration Research

Ко, где, како и зашто – аспекти савремених миграција (1)

Миграције су феномен дугог трајања, који има своју историјску, социо-економску и културну условљеност. То имплицира постојање различитих врста миграција, које су подложне сталним процесима трансформације и динамизму. Стога је неопходно да се научно перманентно актуализују и да се теоријски, као и методолошки, позиционирају у складу са културним и друштвеним променама. Важно је, такође, да се миграције посматрају као глобални феномен огромног протока људи и размене, а да се истовремено прате и расветљавају конкретне миграције, које се одвијају како на локалном тако и регионалном нивоу.

Истраживање миграција је тема која је доста дуго присутна на терену домаће етнологије и антропологије и то првенствено у оквиру пројеката и публикација Етнографског института САНУ. Темат у том погледу представља настојање да се континуитет одржи са тенденцијом да се у фокус ставе поједини аспекти савремених миграција и критичка ретроспектива досадашњих етнолошких и антрополошких истраживања миграција у Србији.

У првом делу темата представљени су резултати конкретних емпиријских истраживања појединих облика миграција, и то на простору Украјине, Италије, Косова и Србије. При томе, у овим текстовима су заступљени различити теоријско-методолошки приступи. И без обзира на то, сваки текст даје значајан допринос разумевању актуелних питања везаних за конкретан топус истраживања. Текст П. Христова нам нуди драгоцене податке везане за питање транспарентности миграцијских кретања бугарске дијаспоре у Украјини данас. У фокусу су миграцијске стратегије младих, са посебним освртом на емиграцију у Бугарску. Б. Сикимић проблематизује, са аспекта антрополошке лингвистике, питање трансформације једног светилишта, тј. цркве посвећене Великој Госпи, у Летници на Косову. Овим се текстом ставља у фокус истраживање ходочашћа као вида миграција, а поменута тематика није улазила у оквире досадашњих етнолошких и антрополошких истраживања у Србији. Текстови чији су аутори П. Ризо (Riso) и К. Мацали (Mazzalli), као и М. Стојић Митровић, слични су по дискурсу који се прати у истраживању питања везаних за непоштовање људских права азиланата, као и егзистенцијалних проблема са којима се они данас суочавају у Србији и Италији. Питања везана за ову врсту миграција заузимају један од централних топуса у савременим антрополошким, демографским, социолошким, географским истраживањима, како у европским тако и у ваневропским оквирима.

Текстови који се налазе у оквиру првог дела темата показују да миграције могу да се проблематизују са различитих аспеката, у зависности од контекста истраживања. Они уједно упућују на неопходност примене интердисциплинарног приступа, као и мултидисциплинарног дискурса при

њиховом истраживању. Притом, они сведоче и о оправданости њиховог центрирања у средиште домаћих етнолошких и антрополошких истраживања.

Јадранка Ђорђевић Црнобрња
Уредница темата

Who, Where, How and Why – Aspects of Contemporary Migrations (1)

Migration is a long lasting phenomenon which has its historical, socioeconomic and cultural causes. This implies the existence of different kinds of migrations which are susceptible to constant processes of dynamic change. Thus it is necessary to permanently actualize this process and to theoretically and methodologically position it in accordance with cultural and social changes. It is also important to view migration as a global phenomenon and a huge flow of people and exchange, while at the same time keeping an eye on specific migration processes which take place on a local as well as a regional level.

Research into migration is a topic which has long been present in Serbian ethnology and anthropology, especially in the projects and publications headed by the Institute of Ethnography SASA. This thematic issue represents an attempt to maintain continuity with the tendency to put a focus on certain aspects of contemporary migrations and a critical retrospective of ethnological and anthropological research into migrations in Serbia up until now.

The first volume of the thematic issue presents the results of empirical research into certain types of migration, research conducted in the Ukraine, Italy, Kosovo and Serbia. The papers are based on different theoretical and methodological approaches. Regardless, each paper is a significant contribution to understanding current issues connected to the research locale. P. Hristov's paper offers precious data on the issue of transparency of the migrations of Bulgarian diaspora in contemporary Ukraine. The focus is on the migration strategies of young people, with an accent on emigration to Bulgaria. B. Sikimić problematizes the transformation of a holy place, the church of Velika Gospa in Letinica in Kosovo, from the aspect of anthropological linguistics. The paper focuses on researching pilgrimage as a form of migration – a theme which was missing from previous research on the subject in Serbia. The papers authored by P. Riso and K. Mazzali, as well as M. Stojić Mitrović follow a similar discourse in dealing with the issue of the human rights violations in the treatment of asylum seekers, as well as existential problems these people face in Italy and Serbia. This type of migration represents one of the central issues in contemporary anthropological, demographic, sociological, and geographical research both in and outside Europe.

Papers which comprise the first volume of the thematic issue show that migration can be approached from a variety of aspects, depending on the research context. At the same time the papers suggest the necessity of an interdisciplinary approach to the issue, as well as a multidisciplinary discourse in research. They also testify to the validity of placing such research into the focus of contemporary ethnological and anthropological research.

Jadranka Đorđević Crnobrnja
Editor of the Topic